

UMHVERFISSTEFNA MOSFELLSBÆJAR

2018-2030

INNGANGUR

Mosfellsbær er um 11.000 manna bæjarfélag sem vaxið hefur ört undanfarin ár. Íbúafjöldun er ein sú mesta á landinu, enda virðist eftirsóknarvert að búa í grænum bæ með ríka tengingu við náttúru og útivist, og þá blöndu borgarsamfélags og sveitar sem þar er að finna.

Bærinn er í útjaðri höfuðborgarsvæðisins og er um 220 ferkílómetrar að stærð, og státar af víðáttumiklum náttúrulegum svæðum með fell, heiðar, vötn og strandlengju.

TILGANGUR

Umhverfisnefnd Mosfellsbæjar ákvað í árslok 2017 að setja fram metnaðarfulla stefnu um hvernig Mosfellsbær skuli þróast á sjálfbærnan og framsækinn hátt á næstu árum og áratugum. Markmiðið er að í Mosfellsbæ byggist upp til framtíðar enn sterkara og heilbrigðara samfélag öllum til heilla. Lögð er áhersla á sérstöðu og sjálfstæði bæjarfélagsins en einnig á stöðu bæjarins og hlutverk í samfelldri byggð höfuðborgarsvæðisins.

Lögð er áhersla á að heimsmarkmið Sameinuðu þjóðanna endurspeglit í umhverfisstefnu bæjarins.

Tilgangurinn með umhverfisstefnu er margþættur, m.a.:

- auka umhverfisvitund íbúa
- stuðla að heilsusamlegra samfélagi
- auka lífsgæði íbúa
- tryggja hreina og óspillta náttúru
- hvetja til aukinnar útivistar
- hafa sjálfbæra þróun að leiðarljósi í starfsemi bæjarins

VINNA AÐ SJÁLFBÆRNI

Mosfellsbær er annt um umhverfi sitt og hefur unnið öturlega að sjálfbærnimarkmiðum á undanförunum árum.

Haustið 1998 ákvað bæjarstjórn Mosfellsbæjar að vinna að framkvæmdaáætlun um sjálfbæra þróun, Staðardagskrá 21.

Í janúar 2001 samþykkti bæjarstjórn síðan framkvæmdaáætlun fyrir Staðardagskrá 21 í Mosfellsbæ, ásamt því að undirrita svokallaða Ólafsvíkuryfirlýsingu og hafa þar með sjálfbæra þróun að leiðarljósi við ákvarðanatöku sína.

Mosfellsbær hlaut viðurkenningu fyrir útgáfu á Sólargeislanum, fréttabréfi um Staðardagskrá 21 í Mosfellsbæ og Staðardagskrárverðlaunin 2001.

Árið 2008 var ákveðið að ráðast í endurskoðun á Staðardagskrá 21 fyrir Mosfellsbæ. Skipuð var verkefnastjórn til að sjá um endurskoðunina. Í þeirri vinnu var haft virkt samráð við íbúa, m.a. boðað til íbúabings um sjálfbæra þróun þar sem kallað var eftir áherslum íbúa í málaflokknum.

Stefnumótun Mosfellsbæjar um sjálfbært samfélag til 2020 var lögð fram í ágúst 2009. Stefnan var kynnt vel fyrir íbúum, höfð aðgengileg á heimasíðu bæjarins og bæklingum með stefnunni borinn út í hvert heimili í bænum.

Í framhaldi að stefnumótuninni var sett fram framkvæmdaáætlun Staðardagskrár 21, þar sem fram kom listi yfir fjölda verkefna er snúa að sjálfbærri þróun, sem horfa skyldi til í vinnu að sjálfbærni til engri tíma, í samræmi við áherslur stefnumótunarinnar.

Árlega var síðan gerður verkefnalisti í samráði við allar nefndir bæjarins, sem svið og stofnanir bæjarins gerðu að sínum og var yfirfarinn í lok árs til að hægt væri að meta árangur.

Það má því segja að Mosfellsbær hafi haft virka stefnu um sjálfbæra þróun, ásamt framkvæmdaáæltun til lengri tíma og árlegan tímasettan verkefnalista sem bænum var falið að vinna eftir.

Mosfellsbær hefur einnig tekið þátt í ýmsum verkefnum um sjálfbærni. Þar má nefna þátttöku í norrænu samstarfsverkefni um sjálfbærni og uppbyggingu betri miðbæja, og íbúalýðræði, sem hófst haustið 2017 og stendur til 2019.

Mosfellsbær ákvað í lok árs 2017 að hefja vinnu við endurskoðun á nýrri umhverfisstefnu fyrir Mosfellsbæ. Lögð var áhersla á að umhverfisstefnan yrði unnin í góðu samráði við íbúa Mosfellsbæjar og endurspeglaði þau markmið um sjálfbæra þróun sem kæmu fram í heimsmarkmiðum Sameinuðu þjóðanna.

Boðað var til opins íbúafundar um umhverfismál í mars 2018 þar sem kallað var eftir áherslum íbúa varðandi umhverfismál og sjálfbærni í Mosfellsbæ. Sú vinna fór fram í vinnustofu undir handleiðslu ráðgjafa frá KPMG og tókst vel, og margar góðar hugmyndir komu þar fram.

STEFNUR

Endurskoðun á umhverfisstefnu Mosfellsbæjar tengist beint þeirri stefnumótun sem fram fór hjá Mosfellsbæ árið 2008. Að þeirri vinnu komu starfsmenn Mosfellsbæjar, kjörnir fulltrúar og íbúar sveitarfélagsins og var í stefnumótunarskýrslu sem lögð var fram í lok stefnumótunar sett fram eftirfarandi framtíðarsýn:

- *Mosfellsbær er eftirsótt bæjarfélag til búsetu þar sem fjölskyldan er í fyrirrúmi.*
- *Mosfellsbær er framsækið samfélag þar sem ábyrgðarkennd ríkir gagnvart náttúru og umhverfi auk þess sem hagkvæmni í rekstri og samfélagsleg ábyrgð eru ávallt höfð að leiðarljósi.*
- *Stjórnsýsla og þjónusta Mosfellsbæjar er skilvirk, ábyrg, vönduð og í fremstu röð á Íslandi.*
- *Mosfellsbær er eftirsóknarverður vinnustaður hæfra einstaklinga þar sem áhersla er lögð á persónulega og nútímalega þjónustu.*

Í stefnumótuninni voru skilgreind gildi Mosfellsbæjar, sem eiga að vera leiðarljós í allri starfsemi sveitarfélagsins. Þau eru **jákvæðni, virðing, umhyggja og framsækni.**

Hlutverk Mosfellsbæjar sem sveitarfélags var skilgreint á eftirfarandi máta:

“Mosfellsbær er framsækið sveitarfélag sem ræktar vilja og virðingu”.

Hér komi stefnur, markmið og framkvæmdir hinna ýmsu stefna sveitarfélagsins í umhverfismálum.

UPPBYGGING UMHVERFISSTEFNU

Umhverfisstefna Mosfellsbæjar er nokkurs konar regnhlíf yfir hinum ýmsu stefnum bæjarfélagsins sem snúa að umhverfismálum og sjálfbærni. Málaflokkarnir eru eftirfarandi.

1. Umhverfisfræðsla/umhverfismennt
2. Skógræktarstefna
3. Landgræðslustefna
4. Samgöngustefna
5. Útivist og lýðheilsa
6. Vatnsvernd
7. Mengun
8. Hávaði
9. Neysla og úrgangur
10. Græn innkaup
11. Loftlagsstefna
12. Náttúruvernd

Þar eru sett fram markmið í hinum ýmsu málaflokkum og tilgreindar þær leiðir eða verkefni sem stuðla geti að því að þeim markmiðum verði náð.

SÝN / YFIRMARKMIÐ

Mosfellsbær vill vera í fremstu röð sveitarfélaga hvar varðar sjálfbæra þróun, og mun því leitast við að vera framsækið, umhverfisvænt og nútímalegt bæjarfélag sem býður upp á fjölbreytileika.

1. UMHVERFISFRÆÐSLA / UMHVERFISMENNT

Almennt um málaflokkinn/yfirmarkmið/leiðarljós

Að auka umhverfisvitund bæjarbúa um hvernig hægt sé að auka lífsgæði sín og stuðla að óspilltri náttúru með því að umgangast umhverfi og náttúru af þekkingu og virðingu.

Markmið

- Fræðsla um umhverfið verði augin til íbúa

Leiðir að markmiðum/Verkefni

- Fræðsluefni um náttúru Mosfellsbæjar gert aðgengilegt á heimasíðu bæjarins og/eða bæklingi
- Boðið verði uppá fræðslufundi í samráði við fagsamtök í bænum, eins og SkógMos og Mosverja

Markmið

- Lögð verði áhersla á útikennslu í skólum Mosfellsbæjar

Leiðir að markmiðum/Verkefni

- Mosfellsbær stuðli að uppsetningu útikennslusvæða í nágrenni skólanna

Markmið

- Boðið verði uppá umhverfisfræðslu í vinnuskóla Mosfellsbæjar

Leiðir að markmiðum/Verkefni

- Útbúið verði kynningarefni um umhverfismál fyrir vinnuskólann.

Markmið

- Aðgengi verði aukið að umhverfi og náttúru í Mosfellsbæ

Leiðir að markmiðum/Verkefni

- Tryggt sé að upplýsingar um útivistarsvæði Mosfellsbæjar séu aðgengilegar á heimasíðu bæjarins.
- Tryggt sé að upplýsingar um friðlýst svæði Mosfellsbæjar séu aðgengilegar á heimasíðu bæjarins.

2. SKÓGRÆKTARSTEFNA

Almennt um málaflokkinn/yfirmarkmið/leiðarljós

Að styðja við ábyrga skógrækt í Mosfellsbæ með skipulagðri útplöntun og opnun skógræktarsvæða til notkunar fyrir almenning.

Markmið

- Samstarf við Skógræktarfélag Mosfellsbæjar verði aukið

Leiðir að markmiðum/Verkefni

- Haldnir verði sameiginlegir fræðslufundir Mosfellsbæjar og Skógræktarfélags Mosfellsbæjar um skógræktarmál.
- Samstarf Mosfellsbæjar og Skógræktarfélags Mosfellsbæjar verði haft um hin ýmsu verkefni.
- Sérstakur starfsmaður í garðyrkjudeild Mosfellsbæjar verði tengiliður við skógræktarfélagið og aðstoði við grisjun og viðhald skógarsvæða, að frumkvæði félagsins.

Markmið

- Skógrækt í Mosfellsbæ verði með ábyrgum og skipulögðum hætti.

Leiðir að markmiðum/Verkefni

- Upplýsingar um starf Skógræktarfélags Mosfellsbæjar verði kynnt fyrir umhverfisnefnd Mosfellsbæjar árlega, þar sem fram koma upplýsingar um starf félagsins á síðasta ári og áætlun um starf þess á nýju ári.

Markmið

- Skógur verði nýttur sem skjólgróður.

Leiðir að markmiðum/Verkefni

- Farið verði í samstarfsverkefni Mosfellsbæjar og Skógræktarfélags Mosfellsbæjar þar sem gróðri er skipulega plantað sem skjólgróðri á völdum svæðum í Mosfellsbæ.

Markmið

- Farið verði í aukna uppbyggingu á skógræktarsvæðum í Mosfellsbæ.

Leiðir að markmiðum/Verkefni

- Farið verði í samstarfsverkefni Mosfellsbæjar og Skógræktarfélags Mosfellsbæjar um uppbyggingu skógræktarsvæða

Markmið

Skógræktarsvæði verði opin almenningi til útvistar.

Leiðir að markmiðum/Verkefni

- Skógræktarfélag Mosfellsbæjar leggi aukna áherslu á grysjun skóga og stígagerð á skógræktarsvæðum í samstarfi við Mosfellsbæ.

3. LANDGRÆÐSLUSTEFNA

Almennt um málaflokkinn/yfirmarkmið/leiðarljós

Komið í veg fyrir skemmdir á landsvæðum og uppgræðslu örfoka mela.

Markmið

Aukin áhersla verði sett á uppgræðslu örfoka lands.

Leiðir að markmiðum/Verkefni

Samstarf verði aukið við Langræðsluna um uppgræðslu lands.

Markmið

Unnið verði að eyðingu ágengra plöntutegunda.

Leiðir að markmiðum/Verkefni

Mosfellsbær vinni skipulega að því að slá lúpínu og skógarkerfil í sveitarfélaginu.

4. SAMGÖNGUSTEFNA

Almennt um málaflokkinn/yfirmarkmið/leiðarljós

Markmið

- ýta undir visvæna samgöngumáta
- tryggja gott hjóla- og göngustíganet
- stuðla að umferðaröryggi
- gera hjólreiðar að raunverulegum valkosti í samgöngum
- auka hlutdeild almenningsgangna

Leiðir að markmiðum/Verkefni

5. ÚTIVIST OG LÝÐHEILSA

Almennt um málaflokkinn/yfirmarkmið/leiðarljós

Markmið

- stuðla að útivist og heilsueflingu
- tryggja aðgengi að útivistarsvæðum, stígagerð, lýsing, hálkuvörnir
- tryggja aðgengi að ósnortinni náttúru

Leiðir að markmiðum/Verkefni

6. VATNSVERND

Almennt um málaflokkinn/yfirmarkmið/leiðarljós

Markmið

- aðili að vatnsvernd höfuðborgarsvæðisins
- tryggja aðgengi að hreinu vatni
- tryggja orðspor íslensks vatns

Leiðir að markmiðum/Verkefni

7. MENGUN

Almennt um málaflokkinn/yfirmarkmið/leiðarljós

Markmið

- tryggja gott samstarf með heilbrigðiseftirliti vegna mengandi starfsemi
- tryggja hreint og fallett sveitarfélag

Leiðir að markmiðum/Verkefni

8. HÁVAÐI

Almennt um málaflokkinn/yfirmarkmið/leiðarljós

Markmið

Leiðir að markmiðum/Verkefni

9. ÚRGANGSMÁL / NEYSLA OG ÚRGANGUR

Almennt um málaflokkinn/yfirmarkmið/leiðarljós

Markmið

- hvetja til aukinnar flokkunar, endurvinnslu og endurnýtingar á sorpi
- bæta aðgengi að flokkunmöguleikum

Leiðir að markmiðum/Verkefni

10. GRÆN INNKAUP

Almennt um málaflokkinn/yfirmarkmið/leiðarljós

Markmið

- Innkaupastefna
- Vistvæn innkaup
- Takmörkun plasts

Leiðir að markmiðum/Verkefni

11. LOFTSLAGSSTEFNA

Almennt um málaflokkinn/yfirmarkmið/leiðarljós

Markmið

- tryggja öruggt og heilsusamleg loftgæði fyrir íbúa
- draga úr mengun frá bílaumferð

Leiðir að markmiðum/Verkefni

12. NÁTTÚRUVERND

Almennt um málaflokkinn/yfirmarkmið/leiðarljós

Markmið

- tryggja vernd fallelgrar og ósnortinar náttúru

Leiðir að markmiðum/Verkefni